

Okul Öncesi Dönemdeki İkiz Çocukların Alıcı Dil Gelişimlerinin Karşılaştırılmalı Olarak İncelenmesi

Comparative Study of Receptive Language Development of Preschool Age Twins

Elif YILMAZ*
Kezban TEPELİ**
Nurcan KOÇAK***

ÖZET

Araştırmanın amacı okul öncesi dönemdeki çocukların alıcı dil gelişimlerinin ikizlik durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemektir. Bu genel amaç çerçevesinde ikiz çocuklar ile ikiz olmayan çocukların ve tek yumurta ikizleri ile çift yumurta ikizlerinin alıcı dil gelişimleri karşılaştırılmalı olarak incelenmiştir. İlişkisel tarama modelindeki araştırmanın çalışma grubu 2010-2011 bahar yarıyılı ve 2011-2012 güz yarıyılında Konya merkez ilçelerinde okul öncesi eğitim kurumuna devam eden ve normal gelişim gösteren 62 ikiz (31 çift ikiz) ve 62 ikiz olmayan olmak üzere 124 çocuktan oluşmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak "Kişisel Bilgi Formu" ve "Peabody Resim Kelime Testi" kullanılmıştır. Verilerin analizinde "t testi" kullanılmıştır. Araştırma sonucunda okul öncesi dönemdeki çocukların alıcı dil gelişimlerinin ikizlik durumlarına (ikiz çocuk-ikiz olmayan çocuk, tek yumurta ikizi-çift yumurta ikizi) göre farklılaşmadığı belirlenmiştir.

ANAHTAR KELİMELER

Okul öncesi eğitim, ikizler, alıcı dil gelişimi

ABSTRACT

The aim of the study is to determine whether the receptive language development of pre-

* Arş. Gör., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı, elifyilmaz@kmu.edu.tr

** Yrd. Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi, Mesleki Eğitim Fakültesi, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Anabilim Dalı, ktepli@selcuk.edu.tr

*** Yrd. Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi, Mesleki Eğitim Fakültesi, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Anabilim Dalı, nukocak@selcuk.edu.tr

school age children differs or not depending on the status of the twins. Within the framework of this general purpose, receptive language development of non-twins, twins and monozygotic twins and dizygotic twins were examined comparatively. Working group of this relational screening model study was composed of 124 children including 62 twins (31 twin pairs) and 62 non-twins that attended preschool education institutions in central districts of Konya during fall semester of 2010-2011 and spring semester of 2011-2012 and showed normal development. "Personal Information Form" and "Peabody Picture Vocabulary Test" was used as data collection tool and "t test" was used for the analysis of the data. As a result of the research receptive language development of pre-school age children was found not to differ depending on twin status (twins, non-twins, monozygotic and dizygotic twins).

•
KEY WORDS

Preschool education, twins, receptive language development

GİRİŞ

Bir gebelikte birden fazla embriyo içeren gebeliğe çoğul gebelik denir. Çoğul gebelikler birbirinden bağımsız iki mekanizma ile oluşabilir. Tek döllenen ovumun ayrılması ile olan tek yumurta ikizi (özdeş ikizler) ve ayrı yumurtaların ayrı spermatozoalarla döllenesi sonucu oluşan çift yumurta ikizi (kardeş ikizler) şeklinde çoğul gebelikler oluşabilir (Yıldız ve Temiz, 2007). Kardeş ikizler (çift yumurta ikizleri) aynı zamanda doğmalarına rağmen, genetik yapıları bakımından, ayrı zamanlarda doğmuş iki kardeşi andırırlar. Özdeş ikizler (tek yumurta ikizleri) ise genetik yapıları bakımından tam anlamıyla birbirlerine benzerler (Cüceloğlu, 2005).

İkizler üzerinde birçok araştırma yapılmıştır ve bunun nedeni de kalıtım ve çevrenin çeşitli davranışlar üzerindeki etkisini belirlemektir. Bunun için de zekâ, mizaç gibi pek çok konu ikiz çalışmalarının temelini oluşturmuştur (Newman ve ark., 1937; Shields, 1965; Thiessen, 1972; Wilson ve Harpring, 1972; Juel Nielsen, 1965) Ancak ikizler ile ilgili yapılan çalışmaların başlıca konularından biri de dil gelişimidir.

Dil; sözlü ve yazılı olarak iletişimde kullandığımız, doğduğumuzda hazır olarak edinmeye başladığımız, doğrudan doğruya insana özgü, çok güçlü bir düzendir. Düşünme ve düşünülene aktarma dizgesidir (Aksan, 2000). Dil, çocukların kendilerini ifade etme, sosyal ve kültürel değerlerini kazanma, sosyal iletişim ihtiyaçlarını gidermede işlevsel bir göreve sahiptir. Çocuk dili kullanarak çevrenin yapısını keşfetmekte ve kendini ifade edebilmektedir (Şimşek Bekir, 2004). Dil gelişimini alıcı dil ve ifade edici dil olarak incelemek mümkündür. Alıcı dil (kavrama), çocukların sadece, bir sözcüğün anlamını tanımalarını (anlamalarını) gerektirir (San Bayhan ve Artan, 2007). İkizliğin de alıcı dil gelişimi üzerinde etkili olduğu düşünülmektedir.

İkiz dili araştırmacılar için dil gelişimi alanında dilin edinimini araştırmak için eşsiz bir ortam sağlar. Çünkü, ortak genetiğe ve çevre şartlarına sahip ikizler ilgili literatür için ideal bir örneklem oluşturmaktadır. İkizlerin dil gelişim düzeylerinin analizi ile dilin gelişim sürecine ilişkin bilgi sağlanırken dilin kullanımını ve ediniminde bireysel farklılıkların önemi de pekişmiş olur (Best, 1988).

İkizler ile ilgili ilk çalışma 1930'ların en büyük iki çalışmasından biri olan ikizlerin dil gelişimlerine olan yaygın varsayıma dayanmaktadır. Bu çalışmayı 1932'de Day ve 1937'de Davis yapmıştır. Day 80 çift ikiz ve 140 ikiz olmayan, yaşları 1,5 ile 5,5 arasında değişen çocuk ile çalışmıştır. Araştırmacı oyun oy-

narken çocukların söylediği spontane 50 kelimeyi kaydetmiştir. Dil karmaşası açısından (cümle uzunluğu, farklı dilbilgisi yapılarını aynı cümlede kullanma gibi) ikiz çocukların neredeyse iki yıl ikiz olmayan çocuklardan geri olduğu saptanmıştır. Davis ise 5-9 yaşlarındaki ikizlerin, ikiz olmayan çocukları yakaladığı fakat hala artikülasyon sorunlarının devam ettiğini gözlemiştir (Akt. Bishop ve Mogford Bevan, 1993).

İkizlerin dil gelişiminde ikiz olmayan bebeklerden geri kalması yıllardan beri bilinen bir durumdur. Geç konuşma, artikülasyon bozuklukları, cümle kuramama gibi sorunlarla sıkça karşılaşmakta ancak bunun nedeni tam olarak bilinmemektedir. İkizlerin maruz kaldığı prenatal ve perinatal olayların etkisinin az olduğu düşünülmektedir. Potansiyel sosyal çevreden kaynaklanan nedenler daha ağır basmaktadır. Birincisi; ikizlerin ebeveynlerle olan ilişkilerin kısıtlı olmasıdır. Anne-baba zamanının çoğunu onların günlük işlerini yaparak geçirmektedir. Ayrıca iki çocuk için konuşma süresi ikiye bölünmektedir. Miktar olarak kısalan sürede de konuşma sohbet tarzında değil de yönetme tarzında olunca içerik bozulmakta, bu da dil gelişiminin gecikmesine neden olmaktadır. İkincisi; ikizlerin birlikte, çok vakit geçirmeleri kendi aralarında gizli bir dil oluşmasına yol açmakta, ayrıca artikülasyon bozukluklarını da arttırabilmektedir. Yine kendi aralarında yarışmadan dolayı dikkat çekmek için daha hızlı konuşmakta bazı harf ya da sözcükleri atlamakta veya yanlış kullanabilmektedirler (Özçakar, 2002). İkiz dili (idioglossia), ikizlerin gelişimlerinin bir parçası olarak ortaya çıkmıştır. Avustralya'da yapılan araştırmalarda aynı gelişim seviyesinde olan ikizlerde dil gelişim geriliklerine ve dil bozukluklarına sıkça rastlanmaktadır. Avustralya'da yapılan ilginç bir çalışmada ise ikizlerin birbirleriyle oynadığı ya da konuştuğu zamanlarda, yetişkinlerle oynadığı ya da konuştuğu zamanlardan çok daha az kelime kullandıkları gözlenmiştir. Yani ikizler birbirleriyle konuştuklarında daha basit bir dil ve daha az kelime kullanmaktadırlar. İngiltere'de yapılan bir araştırma ise konuşma ve dil bozukluğu olan ikizlerin (%50), normal dil gelişimi gösteren ikizlerden (%11) sayıca daha çok olduklarını göstermektedir (Bowen, 1999).

İkiz çocukların dil gelişimlerinin incelendiği araştırmalara bakıldığında; çoğunun uzun yıllar önce yapıldığı ve yurt dışında çalışıldığı görülmektedir. Bu sebeple araştırma kapsamında, okul öncesi dönemdeki çocukların alıcı dil gelişimlerinin ikizlik durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığı belirlenmek istenmiştir. Böylece ikiz çocukların dil gelişimi üzerine yapılan diğer araştırmaların sonucunda oluşan "ikiz çocukların dil gelişimi geridir" yargısı, zengin

uyarıcı çevre şartlarının yer aldığı günümüz koşullarında yeniden test edilmiştir.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Araştırma genel tarama modelindedir. Araştırma kapsamında okul öncesi çocukların ikizlik durumuna (ikiz çocuk-ikiz olmayan çocuk, tek yumurta ikizi-çift yumurta ikizi) göre alıcı dil gelişimleri incelenmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu; 2010-2011 öğretim yılı bahar dönemi ve 2011-2012 öğretim yılı güz döneminde Konya ili merkez ilçelerindeki okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden ve yaşları 39 ay ile 80 ay arasında değişen, 62 ikiz (31 çift ikiz) ve 62 ikiz olmayan çocuktan oluşmaktadır. İkiz olmayan çocuklar, ikiz çocuklarla aynı sınıfta öğrenim gören, yaş ve cinsiyet olarak aynı özellikleri taşıyan ve öğretmenleri tarafından benzer gelişim gösterdiği söylenen çocuklar arasından oransız elaman örnekleme yolu ile seçilmiştir. Aşağıdaki tabloda (Tablo-1) ikiz ve ikiz olmayan çocukların takvim yaşları ve Peabody Resim Kelime Testi sonucunda belirlenen alıcı dil yaşlarının en küçük-en büyük, ortalama ve standart sapma değerleri verilmiştir.

Tablo-1 İkiz Çocukların ve İkiz Olmayan Çocukların Takvim Yaşları ve Alıcı Dil Yaşlarına İlişkin En Küçük-En Büyük, n , \bar{X} ve S Değerleri

		n	En Küçük	En	Bü-	\bar{X}	S
				yük			
Takvim	Yaşı	124	39		80	63.23	9.355
	(Ay)						
Alıcı Dil	Yaşı	124	30		119	84.31	16.953
	(Ay)						

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya alınan çocukların takvim yaşı ortalamasının 63.23; alıcı dil yaşı ortalamasının ise 84.31 olduğu görülmektedir. Tablo 2'de ise araştırmaya katılan ikiz (tek yumurta ve çift yumurta) ve ikiz olmayan çocukların cinsiyetlerine göre frekans dağılımları verilmiştir.

Tablo-2 Çocukların İkizlik Durumlarına Göre Cinsiyet Değişkeni İçin Frekans Dağılımları

İkizlik Durumu	Kız	Erkek	Toplam
İkiz Olmayan Çocuk	36	26	62
Tek Yumurta İkizi	20	6	26
Çift Yumurta İkizi	16	20	36
Toplam	72	52	124

Tablo-2'ye göre araştırmaya katılan ikiz olmayan çocukların 36'sı kız, 26'sı erkektir. Tek yumurta ikizlerinin 20'si kız, 6'sı erkek; çift yumurta ikizlerinin ise 16'sı kız, 20'si erkektir.

Veri Toplama Araçları

Araştırma verilerinin toplanmasında iki veri toplama aracı kullanılmıştır. Bunlar "Peabody Resim Kelime Testi" ve "Kişisel Bilgi Formu"dur.

Peabody Resim Kelime Testi: Asıl formu İngilizce (Peabody-Picture-Vocabulary Test) olan Peabody Resim Kelime Testi Dunn ve Dunn tarafından geliştirilmiştir; Katz, Önen, Demir, Uzlukaya ve Uludağ tarafından 1972 yılında Türkçeye uyarlanmıştır (Katz ve ark., 1974). Testin Türkçeye çevirisi ana dili Türkçe olan dört, ana dili İngilizce olan bir ve her iki dili de iyi bilen iki olmak üzere yedi kişi tarafından Türkçe-İngilizce sözlük kullanılarak yapılmıştır. Türkçe çeviri her iki dile de hâkim olan uzmanlarca kontrol edilmiştir. Daha sonra test bir grup çocuğa uygulanmış ve Türk kültürüne uymayan sözcükler ve resimler değiştirilmiştir. Güvenirlilik çalışması; 2-6 ile 18-0 yaşları arasında 4012 çocuğa testin A ve B formları uygulanarak yapılmıştır. Elde edilen ham puanlar üzerinden hesaplanan güvenirlilik katsayıları, .64 ile .84 arasında değişmiştir .

Test bireysel olarak uygulanmaktadır. Testin kapsamında, resimlerle sözcük gelişimini saptamayı amaçlayan sorular yer almaktadır. Her biri dört resimden oluşan 100 kart ve kayıt formu vardır. Testin uygulanmasında çocuktan kendisine söylenen sözcüğe uygun olan resmi, dört resim arasından bulup göstermesi istenir. Her kart bu şekilde uygulanır. Ancak sekiz cevap arasında altı hata yapıldığı takdirde test kesilerek; bitirilir. Toplam ham puan doğru cevapların sayısıdır. Bunu bulmak için de çocuğun en son bildiği sözcüğün sıra numarasından, o numaraya kadar yaptığı hataların toplamı çıkartılır. Bu ham

puan, önceden saptanan çocuğun yaşadığı yere göre Alıcı Dil Yasını Bulma Çizelgesinden alıcı dil yasına çevrilir.

Kişisel Bilgi Formu: “Kişisel Bilgi Formu” araştırmacılar tarafından geliştirilmiş ve çocukların ebeveynlerine gönderilmiştir. Formda, ailenin sosyo-ekonomik durumu, çocuğun ikizlik durumu (tek yumurta ikizi, çift yumurta ikizi ya da ikiz olmayan çocuk), doğum tarihi, cinsiyeti, gelişimsel açıdan bir problemi olup olmadığı ile ilgili sorular yer almaktadır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma verileri 2010-2011 bahar yarıyılı ve 2011-2012 güz yarıyılında Konya merkez ilçelerindeki anasınıfları ve bağımsız anaokulları ile yapılan bireysel görüşmeler sonucunda belirlenen ve ebeveynlerinden izin alınabilen 62 ikiz (31 çift ikiz) ve 62 ikiz olmayan çocuktan toplanmıştır. Araştırmaya alınan ikiz olmayan çocuklar, ikiz çocuklarla aynı sınıfta öğrenim gören, yaş ve cinsiyet olarak aynı özellikleri taşıyan ve öğretmenleri tarafından benzer bir gelişim gösterdiği söylenen çocuklar arasından seçilmiştir.

Araştırmaya katılacak ikiz ve ikiz olmayan çocukların ebeveynlerine “Kişisel Bilgi Formu” gönderilmiş ve araştırma için izin istenmiştir. İzin alınabilen ikiz ve ikiz olmayan çocuklara Peabody Resim Kelime Testi araştırmacılar tarafından bireysel olarak uygulanmıştır. Testin Türkiye için norm çalışması bulunduğundan, testten elde edilen her ham puan için çocukların bulunduğu yerleşim yerlerine göre (şehir, köy, gecekondu) alıcı dil yaşları mevcuttur. Çalışmaya katılan çocukların testten aldıkları ham puanların yardımıyla alıcı dil yaşları belirlenmiştir. Ayrıca çocukların takvim yaşları hesaplanmıştır. Alıcı dildeki gelişimi daha net ortaya koyabilmek için çocukların test sonucunda belirlenen alıcı dil yaşlarından çocuğun takvim yaşı çıkartılmıştır. Elde edilen puan çocuğun alıcı dil gelişimi için ölçüt olarak kabul edilmiştir.

Araştırmaya alınan ikiz ve ikiz olmayan çocukların alıcı dil gelişimlerinin ikizlik durumlarına (ikiz-ikiz olmayan, tek yumurta ikizi-çift yumurta ikizi) göre farklılaşp farklılaşmadığını incelemek amacıyla “t testi” kullanılmıştır. Araştırma verilerinin değerlendirilmesinde SPSS 17.0 paket programı kullanılmıştır. Verilerin analizinde önem düzeyi 0.05 olarak benimsenmiştir.

BULGULAR

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular bu bölümde sunulmuştur. İkiz ve ikiz olmayan çocuklarının alıcı dil gelişim puanlarına ilişkin t testi sonuçlarına Tablo-3’te yer verilmiştir.

Tablo-3 İkiz ve İkiz Olmayan Çocukların Alıcı Dil Gelişim Puanlarına İlişkin "T Testi" Sonuçları

İkizlik Durumu	n	\bar{X}	S	t	p
İkiz Olmayan Çocuklar	62	23.16	15.146	1.490	.139
İkiz Çocuklar	62	19.00	15.945		

$p > 0.05$

Tablo 3 incelendiğinde ikiz olmayan çocukların alıcı dil gelişim puan ortalaması 23.16 iken ikiz çocukların alıcı dil gelişim puan ortalaması 19.00 olduğu görülmektedir. Yapılan t testi sonucuna göre ikiz ve ikiz olmayan çocukların alıcı dil gelişim puan ortalamaları arasında gözlenen fark istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı belirlenmiştir ($t_{(122)}=1.490$, $p > 0.05$).

Tablo-4 Tek Yumurta ve Çift Yumurta İkizlerinin Alıcı Dil Gelişim Puanlarına İlişkin "T Testi" Sonuçları

İkizlik Durumu	n	\bar{X}	S	t	p
Tek Yumurta İkizleri	26	20.46	12.832	.610	.544
Çift Yumurta İkizleri	36	17.94	17.965		

$p > 0.05$

Tek yumurta ve çift yumurta ikizlerinin alıcı dil gelişimlerinin karşılaştırıldığı tablo 4 incelendiğinde tek yumurta ikizlerinin alıcı dil gelişim puan ortalaması 20.46, çift yumurta ikizlerinin alıcı dil gelişim puan ortalaması ise 17.94'tür. Yapılan t testi sonucu tek yumurta ikizleri ile çift yumurta ikizlerinin alıcı dil gelişim puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t_{(60)}=.610$, $p > 0.05$).

TARTIŞMA

Bu araştırma ile okul öncesi dönemdeki ikiz çocukların alıcı dil gelişimleri ikiz olmayan çocuklar ile karşılaştırılmış ve literatürde yer alan "ikiz çocukların dil gelişimi geridir" yargısı günümüz şartlarında test edilmiştir. Araştırmanın bulguları incelendiğinde ikiz çocuklar ile ikiz olmayan çocukların alıcı dil gelişimlerinin karşılaştırıldığı t testi sonucu istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur. Araştırmaya katılan çocukların alıcı dil gelişimleri ikiz veya ikiz olmayan çocuk olmalarına göre farklılaşmamıştır. Ancak literatür incelendiğinde pek çok

araştırmanın sonucunda ikiz ile ikiz olmayan çocukların dil gelişimlerinin farklılaştığına ve bu farklılığın ikiz çocukların aleyhine olduğu görülmektedir. Örneğin, Conway ve ark. (1980) yaptıkları çalışmada ikiz ve ikiz olmayan çocukların dil gelişimlerini karşılaştırmışlar ve ikizlerin ikiz olmayan çocuklara göre daha kısa cümleler kurmaya, bütünüyle konuşma ve anneye yönelen konuşma azlığına rastlamışlardır. Mittler (1970)'ın 4 yaşındaki ikiz çocukların dil gelişimleri üzerine yaptığı çalışmada da ikiz çocukların dil gelişimleri akranları olan ikiz olmayan çocuklardan 6 ay daha geri oldukları saptanmıştır.

Özçakar (2002) tarafından yapılan çalışmaya yaşları 1 ile 5 arasında değişen 52 çift ikiz ile yaş, cinsiyet, gebelik haftası ve annenin eğitim düzeyi açısından benzer olan 91 ikiz olmayan çocuk katılmıştır. Araştırma sonucunda ikiz çocukların özellikle testin dil gelişim bölümünde şüpheli ve gecikmiş sonuçları ikiz olmayan çocuklardan daha fazla olduğu görülmüştür. Çalışmada ikizlerin dil edinimi daha yavaş olsa da bunun dışında ikiz olmayan çocuklarla aralarında önemli bir farklılık bulunmamıştır.

Güçüyener ve ark. (2011) tarafından yapılan bir başka çalışmada ise 5 yaşında normal gelişim gösteren ikiz ve ikiz olmayan çocukların dil gelişimleri değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda ikiz çocukların dil gelişimlerinin ikiz olmayan çocuklara göre daha geri olduğu görülmüştür.

Yukarıdaki çalışmaların tümünde ikiz çocukların dil gelişimleri akranlarından daha geri olduğu saptansa da yapılan bu çalışma "ikiz çocukların dil gelişimleri geridir" yargısını desteklememektedir. Bu çalışma bulgusu iki faktörle açıklanabilir. İlki genetik faktör ikincisi ise çevresel faktörlerdir (Best, 1988). Genetik faktörün ikiz çocukların dil gelişimleri üzerindeki etkisine örnek olarak Colledge ve ark. (2002) tarafından yapılan, "Bir İkiz Çalışması-4 Yaş Gruplarında Dil Yeteneklerinin Yapısı" adlı çalışma verilebilir. Araştırma kapsamında İngiltere'de 1994 yılında doğan 310 çift 4 yaşındaki ikizlerin dilin farklı boyutları ve sözsüz iletişimleri ev ortamında incelenmiştir. Araştırma sonuçları 4 yaşında, dildeki bireysel farklılıkların üzerindeki genetik etkenin, bilişsel yeteneklerdeki bireysel farklılıklardan daha fazla olduğunu göstermiştir.

Dil gelişimini etkileyen çevresel faktörler arasında ise ailenin sosyo-ekonomik durumu, aile ilişkileri, anne eğitim düzeyi, zengin uyarıcı çevre ve okul öncesi eğitim kurumuna devam sıralanabilir (Yavuzer, 2012; San Bayhan ve Artan, 2007; Tümekaya, 2008). Öztürk (1995)'ün okul öncesi eğitim alan ve almayan ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin alıcı ve ifade edici dil becerilerini karşılaştırdığı çalışmada alıcı ve ifade edici dil becerilerinin okul

öncesi eğitim alan çocukların lehine olduğu görülmüştür. Davaslıgil (1985) tarafından yapılan araştırmada da üst sosyo-ekonomik düzeydeki ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin dil gelişimlerinin alt sosyo-ekonomik düzeydeki çocuklardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu örnek araştırmaların sonuçlarında da görüldüğü üzere okul öncesi eğitim kurumlarına devam süresi, ailenin sosyo-ekonomik durumu gibi çocuğun içinde bulunduğu uyarıcı çevreyi etkileyen değişkenlerin dil gelişimi üzerinde etkili olduğu görülmektedir. Bu sebeple ikiz çocukların alıcı dil gelişimleri ile ikiz olmayan yaşlıları arasında anlamlı bir fark bulunmamasının nedeni olarak ikiz çocukların, okul öncesi eğitim almaları, zengin uyarıcı çevre içinde yaşantılarını sürdürmeleri ve anne-babalarının bireysel ilgileri gibi çevresel faktörlerle ikiz olmayan çocuklarla benzer gelişim seviyesine ulaşmış olmasından kaynaklanıyor olabilir.

Araştırmanın bir diğer bulgusu da ikiz çocukların tek yumurta ikizi (özdeş ikiz) ve çift yumurta ikizi (kardeş ikiz) olmalarına göre alıcı dil gelişimlerinin farklılaşmadığıdır. Yani özdeş ikizler ile kardeş ikizlerin alıcı dil gelişimleri arasında bir fark yoktur. Literatür incelendiğinde Mather ve Black (1984)'in yaptıkları araştırmaya göre sözcük dağarcığı genişliğinin tek yumurta ikizlerinde çift yumurta ikizlerine oranla birbirine daha yakın olduğu görülmüştür (Akt. Bee ve Boyd, 2009). Dale ve ark. (1998) tarafından 3039 iki yaşındaki ikiz çocuğun dil gelişimine yönelik yapılan araştırmada 1044 tek yumurta ikizi ile 1006 çift yumurta ikizi karşılaştırılmıştır. Araştırma sonucunda ikiz olmayan çocukların 21 aylıkken sahip oldukları dil gelişim düzeyine ikiz çocukların 24,5 aylıkken ulaşabildikleri ve ikiz çocuklar kendi aralarında karşılaştırıldığında çift yumurta ikizlerinin %5 oranından tek yumurta ikizlerinden daha iyi olduğu saptanmıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmada, ikiz çocuklar ile ikiz olmayan çocukların ve tek yumurta ikizleri ile çift yumurta ikizlerinin aralarında alıcı dil gelişimi açısından bir farklılaşmanın olmadığı sonucuna varılmıştır. Ancak elde edilen bu sonuç yurtiçi ve yurtdışı diğer araştırmalarca desteklenmemektedir. Literatürde yer alan araştırmalarda ikiz çocukların dil gelişimlerinin ikiz olmayan çocuklardan daha geri olduğu görüşü hâkimdir. Bu araştırmada ikizler ile ikiz olmayan çocukların alıcı dil gelişimleri arasında fark çıkmamasının nedeni olarak ise çocukların içinde buldukları zengin uyarıcı çevre ve okul öncesi eğitim almaları ve buna ek olarak anne-babanın ikiz çocuklarına gösterdikleri bireysel ilgi düşünülmektedir. Dolayısıyla bu konuda anne-babalara ve öğretmenlere ikiz çocukların dil gelişimlerine yönelik olarak şu öneriler sıralanabilir:

- İkiz çocuklar okul öncesi eğitim kurumlarına yönlendirilmelidir.
- İkiz çocukların akranlarıyla iletişim kurmasını arttıracak önlemler alınmalı, bu amaçla ikizlerin ayrı sınıflarda ve ortamlarda bulunmalarına özen gösterilmelidir.
- İkiz çocuğa sahip anne ve babaları, zengin uyarıcı çevre sağlayarak çocuklarının tüm gelişim alanlarına destek olmalıdır.
- İkiz çocukların kendilerini ifade etmelerine fırsat tanınmalıdır. Özellikle ikizlerde görülme olasılığı yüksek olan artikülasyon, sözcükleri kısaltma, eksik konuşma gibi durumları önlemek için çocukla iletişim kurarken zaman probleminin yaşanmamasına özen gösterilmelidir.

Araştırmacılara öneriler:

- İkiz çocukların dil gelişimlerine yönelik, okul öncesi kuruma devam etme, sosyoekonomik düzey, anne eğitim düzeyi, zengin uyarıcı çevre gibi çevresel değişkenlerin de dâhil edildiği ikiz ve ikiz olmayan çocukların karşılaştırmasının yapıldığı araştırmalar yapılabilir ve araştırma sonuçları literatürdeki ikiz çocukların dil gelişimlerinin geri olduğuna dair yargıyla karşılaştırılabilir.
- İkiz çocukların diğer gelişim alanları (bilişsel, sosyal, duygusal, vb.) üzerine de araştırmalar yapılarak ikiz olmayan çocuklarla karşılaştırılabilir.
- Benzer bir çalışma yalnızca ikizlerle değil diğer çoğul doğumlarla dünyaya gelmiş (üçüz, dördüz) çocuklar ile de yapılabilir.©

KAYNAKLAR

- AKSAN, Doğan (2000), *Her Yönüyle Dil, Ana Çizgileriyle Dilbilimi*, Ankara, Türk Dil Kurumu.
- BEE, Helen and BOYD, Denise (2009), *Çocuk Gelişim Psikolojisi*, Çev.: Okhan GÜNDÜZ, İstanbul, Kaknüs Yayınları.
- BEST, Linda (1988), "The Linguistic Environment of Twins: Literature Review and Language Analysis", *Reports-Research/Technical (143)-Information Analyses*, ED303995.
- BISHOP, Dorothy and MOGFORD BEVAN, Kay (eds.), (1993), *Language Development in Exceptional Circumstances*, Lawrence, Erlbaum Publishers, <http://twins.wjh.harvard.edu/delaylit.html> Erişim Tarihi: 23.04.2011.
- BOWEN, Caroline (1999), *Twins Development and Language*, http://members.tripod.com/caroline_bowen/mbc.htm Erişim Tarihi: 14.11.2012.
- COLLEDGE, Essi, BISHOP, Dorothy V.M., KOEPPEN-SCHOMERUS, Gesina, PRICE, Thomas S., HAPPE, Francesca G.E., ELEY, Thalia C., DALE, Philip S. and PLOMIN, Robert (2002), "The Structure of Language Abilities at 4 Years: a Twin Study", *Developmental Psychology*, Vol. 38(5), s. 749-757.
- CONWAY, Dorice, LYTTON, Hugh and PYSH, Fred (1980), "Twin-Singleton Language Differences", *Canadian Journal of Behavioural Science*, Vol. 12(3), s. 264-271.
- CÜCELOĞLU, Doğan (2005), *İnsan ve Davranışı, Psikolojinin Temel Kavramları*, 14. Basım, İstanbul, Remzi Kitabevi.
- DALE, Philip S., SIMONOFF, Emily, BISHOP, Dorothy V.M., ELEY Thalia C., OLIVER, Bonny, PRICE, Thomas S., PURCELL, Shaun, STEVENSON, Jim and PLOMIN, Robert (1998), "Genetic Influence on Language Delay in Two-Year-Old Children", *Nature Neuroscience*, Vol. 1(4), s. 324-328.
- DAVASLIGİL, Ümit (1985), *Farklı Sosyoekonomik ve Kültürel Çevrelerden Gelen Birinci Sınıf Çocuklarının Dil Gelişimine Okulun Etkisi*, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Basımevi.
- GÜCÜYENER, Kıvılcım, ARHAN Ebru, SOYSAL A. Şebnem, ERGENEKON, Ebru, TURAN, Özden, ÖNAL, Esra, KOÇ, Esin, TÜRKYILMAZ, Canan ve ATALAY, Yıldız (2011), "Language Assessment of Non-Handicapped Twins at 5 Years of Age", *Pediatrics International*, Vol. 53(6), s. 944-949.
- JUEL-NIELSEN, Niels (1965), "Individual and Environment, A Psychiatric-Psychological Investigation of Monozygotic Twins Reared Apart", *Acta Psychiatrica et Neurologica Scandinavica, Monograph Supplement*: s. 183.
- KATZ, Jack, ÖNEN, Feyiz, DEMİR, Nermin, UZLUKAYA, Aliye and ULUDAĞ, Perihan (1974), "A Turkish Peabody Picture-Vocabulary Test", *Hacettepe Bulletin of Social Sciences and Humanities*, Vol. 6(1-2), s. 129-142.

- MITTLER, Peter (1970), "Biological and Social Aspects of Language Development in Twins", *Developmental Medicine and Child Neurology*, Vol. 12(6), s. 741-757.
- NEWMAN, Horatio H., FREEMAN, Frank N. ve HOLZINGER, Karl J. (1937), *Twins: a Study of Heredity and Environment*, Chicago, Ill.: University of Chicago Press.
- ÖZÇAKAR, Zeynep Birsin (2002), "İkiz Olmak Zihinsel Ve Duygusal Açından Bir Risk midir?", Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi, Gazi Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Pediatri Anabilim Dalı, Ankara.
- ÖZTÜRK, Hamiyet (1995), "Okulöncesi Eğitim Kurumlarına Giden ve Gitmeyen İlkokul Birinci Sınıf Öğrencilerinin Alıcı ve İfade Edici Dil Düzeyleri", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- SAN BAYHAN, Pınar ve ARTAN, İsmihan (2007), *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi*, İstanbul, Morpa Kültür Yayınları.
- SHIELDS, James (1962), *Monozygotic Twins*, Londra, Oxford University Press.
- ŞİMŞEK BEKİR, Hatice (2004), "Almanya'da Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden 5-6 Yaş Grubu Türk Çocuklarına Uygulanan Dil Eğitim Programının Dil Gelişimine Etkisi", Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- THIESEN, Delbert D. (1972), *Gene Organization and Behavior*, New York, Random House.
- TÜMKAYA, Songül (2008), "Dil Gelişimi", *Erken Çocukluk Döneminde Gelişim*, (Edt. M. Engin DENİZ). Ankara, Maya Akademi Yayın Dağıtım.
- WILSON, Ronald S. Ve HARPRING, Eileen S. (1972), "Mental and Motor Development in Infant Twins", *Developmental Psychology* 7, s. 277-287.
- YAVUZER, Haluk (2012), *Çocuk Psikolojisi*, 34. Basım. İstanbul, Remzi Kitabevi.
- YILDIZ, Fatma Ü. ve TEMİZ, Gülay (2007), *Doğum Öncesi Gelişim*, 2. Baskı, Konya, Atlas Kitabevi.